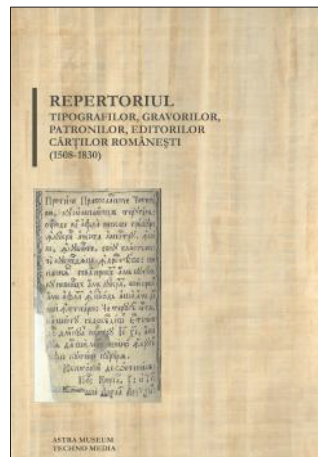

bibliotecii și, mai mult decât atât, pentru publicarea catalogului manuscriselor. Editarea cataloagelor de bibliotecă este una dintre îndeletnicirile cheie ale personalului specializat, chiar dacă necesită multă muncă, timp și, nu în ultimul rând, un puternic suport financiar.

Eva MÂRZA*

Eva Mârza, Florin Bogdan (coordonatori), *Repertoriul tipografilor, gravorilor, patronilor, editorilor cărților românești (1508-1830)*, ediția a II-a, revizuită și adăugită, Astra Museum, Techno Media, Sibiu, 2013, 305 p.

Ne suscită atenția și ne bucură, în egală măsură, faptul că în ultimii ani au apărut o serie de articole, studii, monografii sau cataloage legate de istoria cărții, urmărită din mai multe puncte de vedere: circulația cărții, istoria tiparului, a gravurii, colecții de cărți aflate în diverse biblioteci din țară sau străinătate ș.a. În anul 2008 vedea lumina tiparului prima ediție a *Repertoriului* avut în discuție, realizat de un grup de cercetători activi cu precădere în Alba Iulia sau Sibiu, conduși de prof. univ. dr. Eva Mârza de la Universitatea „1 Decembrie 1918” din orașul Marii Uniri. Lucrarea era rodul proiectului nr. 733 finanțat în perioada 2006-2008 de către CNCSIS (Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior).

Monumentala lucrare *Bibliografia românească veche* (de aici încolo BRV), întocmită în 4 volume pe parcursul anilor 1903-1944 de către Ioan Bianu, Nerva Hodoș, Dan Simonescu, a fost desigur principalul instrument de lucru. Se știe că BRV-ul este departe de a atinge criteriul exhaustivității. Chiar dacă s-ar reuși o republicare a sa (așa cum se dorește și se vorbește de multă vreme despre această problemă, încă din timpul sesiunilor științifice dedicate cărții românești vechi organizate la Târgoviște în perioada antedecembristă, serie continuată oarecum la Alba Iulia din anul 2007 sub competența îngrijire a doamnelor Eva Mârza și Ana Maria Roman-Negoî), care să cuprindă contribuțiile semnalate de Daniela Poenaru (1973), de Dan Râpă-Buicliu (2000) sau pe cele din volumul I (A-C) realizat de către CIMEC (2004), și nu în ultimul rând, pe cele din nenumăratele articole publicate în ultima sută de ani, cu siguranță, la scurt timp, ar apărea o noua carte și astfel noua ediție a BRV-ul ar fi din nou incompletă. În aceste condiții, *Repertoriul* de față, de o mare îndrăzneală, nu este și nu are cum să fie complet, deși dorința autorilor de a se apropia de acest calificativ este evidentă, explicându-se astfel și

* Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia; e-mail: evamarza@yahoo.com.

aparitia unei noi ediții, care conține îmbunătățirile de rigoare. Doar însuși cronicarul spune: „am scris cu mână de pământ, nu cu mână de sfânt”.

Așadar, după alți ani de cercetări, în 2013 s-a tipărit la Sibiu cea de-a două ediție, imperios necesară, a lucrării *Repertoriul tipografilor, gravurilor, patronilor, editorilor cărților românești (1508-1830)* coordonată de Eva Mârza, ale cărei cercetări riguroase în domeniul istoriei cărții și a tiparului au deja notorietate în lumea specializată, și nu numai, din țară și de peste hotare, și de către tânărul cercetător Florin Bogdan (muzeograf la Muzeul Național al Unirii Alba Iulia), deja cunoscut ca specialist în cartea românească veche. De la pagina a patra a cărții aflăm că:

„La alcătuirea repertoriului au colaborat: Teodora Ancateu, Florin Bogdan, Silviu Borș, Diana Ciugudean, Zevedei Drăghiuță, Doina Dreghiciu, Alin Mihai Gherman, Eva Mârza, Gabriela Mircea, Iuliana Wainberg. Au mai colaborat: Ana Maria Roman-Negoi, Dorin Wainberg”.

Cu excepția celor din generația Evei Mârza (Doina Dreghiciu, Alin Mihai Gherman și Gabriela Mircea), ceilalți fac parte din școala formată cu multă competență de distinsa profesoară în cadrul Almei Mater Apulensis, în cei aproape 25 de ani puși în slujba acestei instituții prestigioase de învățământ.

Deschizând cartea, format A4, de o calitate grafică plăcută și îngrijită, ne întâmpină o introducere cu titlul omonim cu cel al lucrării: *Repertoriul tipografilor, gravurilor, patronilor, editorilor cărților românești (1508-1830)* (p. 5-8), semnată de Eva Mârza, urmată, așa cum este și firesc în România începutului de secol XXI, de traducerea în limba engleză, datorată Adinei Bogdan: *Repertory of typographers, editors, engravers, patrons of Romanian books (1508-1830)* (p. 9-12). „Am simțit nevoia atragerii atenției asupra fenomenului cărții românești vechi din alt unghi al investigației decât cel uzual” (p. 5), subliniază coordonatoarea încă de la început. Așadar, dacă BRV-ul are ca obiect principal de lucru cărțile, repertoriul de față pornește de la „elementul uman care a contribuit la tipărirea cărților” (p. 5). Izvoarele de lucru sunt foarte clar menționate și ele:

„Lucrarea se dorește a fi o sinteză a informațiilor posibile de cules din publicații periodice și monografice (acele care cumulează relațiile mai vechi sau noile descoperiri), surse documentare editate și, nu în ultimul rând, din cărțile produse în spațiul românesc până în anul 1830, completată cu referințe bibliografice de rigoare, având în final destinația și forma unui dicționar” (p. 6).

Repertoriul propriu-zis (p. 13-298) conține persoanele vizate care sunt ordonate, evident, alfabetic. Fișa unei persoane este alcătuită din următoarele rubrici: *Nume - funcție* (Pandovici, Dimitrie - tipograf, gravor); *Lista cărților la care acesta a lucrat*; *Observații* (urmărește particularitățile cărților); *Bibliografie* (redată prin sigle și prescurtări); *Repere biografice* (mici medalioane biografice).

Bibliografia (p. 299-305) - ce conține, așa cum este și firesc, de altfel, noi titluri față de prima ediție - este compartimentată în cinci sectoare: *Ediții critice, ediții facsimile* (p. 199-301); *Bibliografii* (p. 301); *Bibliografie generală* (p. 302-303); *Studii* (p. 303-305) și *Webografia* (p. 305) - și încheie însemnata și ampla lucrare.

În încheiere, considerăm că, prin munca deloc facilă a colectivului de specialiști coordonați de Eva Mârza și Florin Bogdan, au fost atinse dezideratele de

la care s-a pornit, făcând din acest *Repertoriu* un instrument de lucru util istoricilor și tuturor celor interesați de subiect.

Anca Elisabeta TATAY*

Septimiu Albini, *Societatea „Transilvania”. Amintiri de la „Tribuna” veche. Scrieri politice*, Răducu Rușeț (ed.), Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2014, 164 p.

În ciuda importanței sale și a rolului jucat în cadrul *mișcării tribuniste* și în cadrul *Memorandumului* din anul 1892, Septimiu Albini rămâne totuși un personaj insuficient valorificat de către cercetarea istoriografică mai veche sau mai nouă¹. În acest context, lucrarea tânărului cercetător Răducu Rușeț, produs al școlii clujene de istorie, se constituie deopotrivă într-un demers de restituire documentară și într-un mijloc de readucere în centrul atenției a marelui român.

Lucrarea, care beneficiază de girul profesorilor Nicolae Bocșan și Ioan Bolovan, în calitate de referenți științifici, pune în fața cititorului o serie de informații inedite provenite din *fondul Ioan Lupăș* al Arhivelor Mitropoliei Ortodoxe Române de la Sibiu.

Ele se constituie în însemnări memorialistice, scrise de Albini, cu diferite ocazii, în care prezintă aspecte ale activității desfășurate în calitate de redactor al revistei *Tribuna*², o micromonografie a societății *Transilvania*³, o instituție importantă pentru românii ardeleni ai celui de-al nouăsprezecelea veac, scrisă cu prilejul împlinirii a patru decenii de la înființarea ei, dar și câteva idei, comentarii și atitudini ale sale, grupate de către editor sub genericul *Scrieri politice*⁴.

* Biblioteca Academiei, Cluj-Napoca; e-mail: ancatatai@yahoo.com.

¹ Iată câteva dintre cele mai importante și mai recente cercetări consacrate acestui subiect: Simion 1998, p. V-XIX; Moise 1998, p. 5-31; Popovici, Rușeț 2003, p. 38-44; Popovici 2007, p. 223-236; Rușeț 2013, p. 49-53.

² Pentru o prezentare amplă a fenomenului tribunist, vezi și Popovici 2008.

³ Pentru mai multe informații privitoare la istoria Societății *Transilvania* și importanța ei pentru istoria culturii române din Ardeal, în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea și la începutul veacului XX, vezi și Clinciu 1940.

⁴ Este vorba despre câteva considerații diverse, cum ar fi: legea naționalităților și a regimului electoral din Ungaria (p. 59-67, 69-78), discriminarea Partidului Național Român, în raport cu partidele maghiare (p. 79-87), de un eseu privitor la românii din Transilvania și Regat (p. 89-102), câteva considerații cu privire la politica românilor din Ungaria (p. 103-154), dar și un alt eseu, intitulat *Ungar și Maghiar* (p. 155-160), în care sunt tranșate, de asemenea, probleme de natură politică.